

Ochrona dóbr kultury

PLAKATY ZE ZBIORÓW
MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI W WARSZAWIE

Ochrona dóbr kultury

PLAKATY ZE ZBIORÓW
MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI W WARSZAWIE

Katalog wystawy
pod redakcją Tadeusza Skoczka

Warszawa 2021

Ochrona dóbr kultury w plakacie

Galeria Plakatu
Muzeum Niepodległości
w Warszawie
24 marca – 15 kwietnia 2021

X Pawilon Cytadeli Warszawskiej
ul. Skazańców 25
01-352 Warszawa

Kurator galerii i komisarz wystawy
Andrzej Kotecki

Wystawa dostępna w Internecie
www.muzeum-niepodleglosci.pl

Wydawnictwo Naukowe Muzeum Niepodległości
ISBN 978-83-66640-45-0

Spis treści

ADAM STRUZIŁ	
Słowo wstępne	7
ANDRZEJ KOTECKI	
Ochrona dóbr kultury w plakacie	9
KATALOG	13

Szanowni Państwo,

wystawa plakatów *Ochrona dóbr kultury* w Muzeum Niepodległości w Warszawie stanowi ważne wydarzenie w działalności tej placówki. Tą wystawą została zainaugurowana działalność nowej przestrzeni wystawienniczej – Galerii Plakatu. Po Galerii Brama Bielańska i Galerii Malarstwa Historycznego jest kolejną przestrzenią do organizowania wystaw tematycznych, tym razem w oparciu o jeden typ zabytków. Jej zorganizowanie i otwarcie jest naturalną konsekwencją wcześniejszych działań, jakie podejmowali pracownicy Muzeum Niepodległości. Dlatego został on wpisany w program RPOI na lata 2007-2013.

Kolekcja plakatów w warszawskim muzeum to bogaty zbiór, którego najstarsze egzemplarze pochodzą z lat międzywojennych. Stuletnia rozpiętość czasowa tworzy bardzo ciekawy wachlarz tematów, stylów artystycznych oraz autorów działających w tym obszarze. Wśród tych ostatnich znajdujemy najlepszych twórców. Dzięki doskonałemu warsztatowi graficznemu, a także trafności opracowań zadanych tematów są oni zaliczani do światowej czołówki twórców w tej dziedzinie sztuki. Wystarczy wymienić Henryka Tomaszewskiego, Wojciecha Fangora, Waldemara Świerzego czy Radosława Szaybo. To artyści, którzy na stałe wpisali się do ogólnoświatowej historii sztuki plakatu. Takie zjawisko artystyczne określa się mianem „Polskiej Szkoły Plakatu”, a wymienieni powyżej artyści są zaliczani do jej twórców bądź kontynuatorów.

Posiadanie tak znaczącej kolekcji rodzi potrzebę pokazania zbiorów szerokiej publiczności. W minionym dziesięcioleciu zostało opracowanych kilka wystaw w oparciu o te zbiory. Pierwszą z nich przygotowano pod hasłem *Święta Państwo w plakacie*. Kolejne to *Polski plakat marynistyczny* oraz *Powrót nad Odrę i Bałtyk*, odnoszący się do historii po 1945 roku, czyli odzyskaniu Ziemi Zachodnich i Północnych. W minionym roku 2020, roku jubileuszu 100-lecia bitwy warszawskiej, która rozegrała się w sierpniu 1920 roku, została przygotowana i zaprezentowana wystawa *Świadomość. Patriotyzm. Pamięć. Plakaty z roku 1920*. Wystawa ta po raz pierwszy opuściła mury Muzeum i była prezentowana w przestrzeni publicznej – przy ruchomych schodach warszawskiej trasy W-Z oraz w galerii handlowej Arkadia.

Bogata i przekrojowa kolekcja plakatu polskiego musi inspirować do kolejnych działań wystawienniczych, stąd też w programie Muzeum Niepodległości zapisano powołanie Galerii Plakatu. Swoją siedzibę znalazła we wnętrzach Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej. Tematem inauguracyjnym jej działalności w 2021 roku jest *Ochrona dóbr kultury w plakacie*.

Na przygotowanej wystawie znalazły się 22 prace z lat 1950–2009.

W czasie ostatniej wojny okupant bezwzględnie obchodził się nie tylko z obywatelami polskimi, ale również dążył do wymazania śladów dziedzictwa kulturowego narodu. Dlatego po jej zakończeniu istotnym zagadnieniem stała się odbudowa zniszczonego i troska o zachowanie ocalonego dziedzictwa kulturowego.

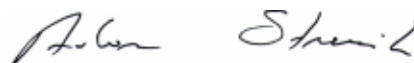
Pierwszy z prezentowanych plakatów, autorstwa Jerzego Staniszkisa *Ochrona Pomników Kultury* z 1950 roku, bezpośrednio nawiązuje do tego zagadnienia. Pokazuje bowiem kontury zabytków

Gdańska – Bazyliki Mariackiej, Ratusza Głównego Miasta oraz kamienic mieszczańskich, a pomiędzy poszczególnymi wyrazami hasła autor umieścił kielnie murarskie.

W zbiorze tym znalazły się plakaty wykonane w różnym stylu, czasami nawet z lekką domieszką humoru. Są tu również reprezentowani owi najwybitniejsi twórcy wymienieni już powyżej. Ale są też inni, których nazwiska nie są tak znane, ale ich twórczość odegrała równie znaczącą rolę i przez to zasługuje na uwagę.

Z racji pandemii zapraszam Państwa na strony internetowe Muzeum Niepodległości, bowiem tam można na bieżąco śledzić tę wystawę. Mam nadzieję, że już wkrótce będziemy mogli spotkać się w salach muzealnych na wystawach organizowanych nie tylko przez Muzeum Niepodległości, ale również inne placówki na Mazowszu. I tego życzę nam wszystkim.

Adam Struzik

Marszałek Województwa Mazowieckiego

Ochrona dóbr kultury w plakacie

Plakat obok sztuki medalierskiej czy grafiki związanej z projektowaniem znaczków pocztowych, to najbardziej skrótowa forma wyrazu artystycznego. W tym lapidarnym przekazie artystycznym materializuje się zasada maksimum treści przy wykorzystaniu najprostszej formy słownej i graficznej. Na ograniczoną przestrzeń papieru artysta grafik musi przenieść najbardziej charakterystyczne cechy wydawnictwa, filmu czy reklamowanego wydarzenia kulturalnego lub politycznego. Grafika czyli barwna plama ma przykuć wzrok, by widz przy pomocy zmysłu wzroku mógł odczytać informację tekstową. Połączenie tych dwóch elementów stanowi istotę sztuki plakatu.

W Polsce ta dziedzina sztuki osiągnęła najwyższy światowy poziom. Nie od dziś mówi się o „polskiej szkole plakatu”. Z tą dziedziną zmagali się, i to z jak najlepszym skutkiem czołowi artyści, niekoniecznie graficy. Przyczyn takiej sytuacji było kilka. Warto je tutaj przynajmniej zasygnalizować. Plakat dawał szansę funkcjonowania w przestrzeni publicznej. Wyjście z dziełem finalnym na przysłowiową ulicę, powodowało, że adresatem i zarazem jego odbiorcą stawał się każdy przechodzień. Nie bez znaczenia była tu również szansa na ożywienie szarej, monotonnej przestrzeni ulicznej poprzez wprowadzenie barwnych plam plakatów. Ogromne znaczenie miał również fakt, że ich tworzenie, nawet na zapotrzebowanie polityczne, dawało szansę artystycznego „wyżycia się”. Działająca wówczas cenzura polityczna, o ile tylko treść była zgodna z uwarunkowaniami politycznymi, pozostawiała wolną rękę w zakresie wyrazu graficznego. Inną kwestią był fakt, iż z powodu owej lapidarności formy plastycznej, wymagane było używanie skrótów myślowych, co doskonaliło i tak rozwiniętą niemal do perfekcji w naszym społeczeństwie umiejętność czytania między wierszami. Była to jedna z tych cech, którą polscy artyści doprowadzili do perfekcji. Niejednokrotnie recenzenci tej sztuki podkreślają właśnie ową zdolność do wynajdywania graficznych skrótów myślowych. Za mistrza lapidarnego znaku graficznego uznaje się Mieczysława Wasilewskiego. Ponadto wielu autorów zwraca uwagę, że stworzone w tym kręgu plakaty to swoistego rodzaju szarady graficzne.

Plakat, już w swoim założeniu, stanowi narzędzie działalności propagandowej i to niekoniecznie tej zdeprecjonowanej po roku 1945 powstającej na bieżące potrzeby polityczne. Plakat to również propagowanie, promowanie lub reklamowanie towaru, działań kulturalnych, artystycznych a także wielu innych aspektów życia publicznego. Ta forma informacji w latach powojennych została również wykorzystana do popularyzacji ochrony dóbr kultury w Polsce. Tym bardziej, że po wojnie w zakresie konserwacji dzieł sztuki było bardzo dużo do zrobienia w zrujnowanym pod każdym względem kraju.

W zbiorach Muzeum Niepodległości w Warszawie znajduje się znacząca kolekcja plakatów licząca niemal 9 tysięcy pozycji. Wśród nich znalazła się stosunkowo niewielka grupa, bo licząca zaledwie 22 prace, dotycząca tematu Ochrony Dóbr Kultury. Powstały one w latach 1950-2009. Tak znaczny, bo 60. letni przedział czasowy, nawet w przypadku niewielkiej grupy umożliwia prześledzenie

przemian jakie zachodziły w wyrazie plastycznym plakatów. Daje również szansę poznania całej grupy grafików, którzy byli lub są aktywni w tej dziedzinie.

Z oczywistych względów głównym motywem graficznym plakatów poświęconych temu tematowi jest wykorzystanie elementów zabytkowej, historycznej architektury. W tym celu autorzy posługiwali się wizerunkami zarówno całych obiektów ale także ich fragmentami. Niejednokrotnie były to ich fotografie. Na potrzeby tego opracowania, tak skomponowane plakaty nazwijmy „architektonicznymi”.

Już pierwsza z prezentowanych prac ma taki właśnie charakter. Autor umieścił na nim konturowo nakreślone zabytkowe budowle Gdańska – Bazylikę Mariacką, Ratusz Głównego Miasta, a także kamienice mieszczańskie. W innych pracach częstym motywem architektonicznym jest brama, której historyczny charakter został podkreślony z jednej strony przy użyciu fotografii konkretnego obiektu, z drugiej poprzez wypełnienie przestrzeni narysowanymi elementami charakterystycznymi dla architektury, np. romańskiej czy gotyckiej.

Autorzy w swoim przekazie graficznym wykorzystywali też kontrast – zestawienie starej i nowej architektury. Takie podejście do zagadnienia możemy zobaczyć na plakacie z roku 1975 wydanym z okazji Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków [s. 37]. Na dwóch plakatach „architektonicznych” pojawia się drewniane budownictwo wiejskie. Jeden z nich został zaprojektowany na potrzeby Roku Zabytków Architektury Ludowej. W przypadku tego motywu, można też zwrócić uwagę na jedną z prac powstałych w 1977 r., której opracowanie graficzne, kolorystyka i cała kompozycja, w oczywisty sposób nawiązuje do jednego z najcenniejszych dzieł sztuki średniowiecznej – tzw. „Godzinek” księcia de Berry. Tym bardziej, że budowla pokazana na tym plakacie pochodzi również z tego okresu historycznego, a nawet jest o stulecie młodsza.

Ostatnią z prac, która wykorzystuje motyw architektury jest plakat z roku 1981. Jest to powtórzenie tej samej elewacji kamienicy w trzech różnych etapach – od niemal niewidocznej przez rozjaśnioną ale jeszcze zniszczoną, po ostatnie zdjęcie pełne blasku odrestaurowanego obiektu.

Wśród motywów graficznych występują również elementy odnoszące się do obiektów mniejszych, czyli zabytków ruchomych: rzeźb, militariów, rzemiosła artystycznego. Obiekty te są wykorzystane w celu ukazania działań zmierzających do ich renowacji lub ochrony. Każdorazowo obrazują one proces myślowy autorów, prowadzący do podkreślenia tematu za pomocą grafiki. W jednym przypadku artysta pokusił się nawet o nieco humorystyczne jego potraktowanie, bowiem w swojej pracy wykorzystał zdjęcie rzeźby mężczyzny z... obandażowaną ręką, którą ma uleczyć konserwator. Innym przekazem jest wykorzystane w plakacie zdjęcie pełnej zbroi z mieczem i tarczą – rycerz w zbroi to alegoria konserwatora, który stoi na straży ich godnego zachowania.

Ważnym zagadnieniem w zakresie ochrony zabytków w minionej epoce była swoistego rodzaju okazjonalność. Pierwsza to fakt, że publikowane plakaty wiązały się z „Dniami Ochrony Zabytków”, „Miesiącem Ochrony Zabytków” czy „Międzynarodowym Rokiem Ochrony Zabytków”, ale w latach 60. i 70. XX w. w dwóch organizacjach młodzieżowych przeprowadzono akcje o charakterze długofalowym. Pierwszą była przeprowadzona pod auspicjami Kwatery Głównej Związku Harcerstwa Polskiego „Akcja Frombork 1001”. Prowadzono ją w latach 1966-1973. Jej celem było przygotowanie Fromborka do obchodów przypadającej w roku 1973 500. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika. Harcerze z całej Polski przybywali do miasta nad Zalewem Wiślanym, by tutaj prowadzić prace nad rewitalizacją tego miasta. Udział w trzech turnusach dawał uczestnikowi Honorowe Obywatelstwo Fromborka. Niewątpliwie działania te przyczyniły się do odzyskania przez miasto należnego mu blasku, ale także do zyskania renomy. Było to z korzyścią również dla uczestników, którzy mogli poznać jego historię. W chwili zakończenia tych działań, druga, by nie rzec, że „konkurencyjna” organizacja młodzieżowa – Związek Młodzieży Socjalistycznej objął patronat nad przywróceniem świetności Zamościa. Akcja była związana ze zbliżającymi się obchodami 400. rocznicy założenia miasta. Obie akcje doczekały się swojego wyrazu w formie plakatów.

Ostatni plakat w tym zestawie pochodzi z roku 2009. Już pierwszy kontakt wzrokowy z tą pracą pokazuje jak różnią się współczesne opracowania od tych klasycznych. Ten plakat to arkusz papieru szczelnie wypełniony jeśli nie obrazem to tekstem. Poniższą analizę zaczniemy od strony graficznej. Na morskiej plaży znajduje się zamek z piasku na tle fal morskich. Mogą one w każdej chwili zniszczyć tę budowlę. W połączeniu z hasłem „Zabytkom na Odsiecz!” przekaz ten jest bardzo jednoznaczny i czytelny. W klasycznym plakacie byłaby to cała jego zawartość, może jeszcze autor znalazłby miejsce na dopowiedzenie, że są to Europejskie Dni Dziedzictwa 2009. We współczesnej formie plakatu owa przejrzystość, lapidarność przekazu została zakłócona natłokiem informacyjnym, bowiem autor na tej płaszczyźnie musiał zmieścić jeszcze znaki firmowe dwóch instytucji, a poniżej, na wydzielonym, białym polu, takie same znaki dla tzw. patronów medialnych przedsięwzięcia. Wszystko to razem sprawia, że odbiorca – widz ma trudności ze skupieniem się na głównym przekazie tego plakatu. Jego wzrok jest niepokojony wielością barw i kształtów. Ten bałagan informacyjny zwany też szumem informacyjnym, zamiast przykuwać uwagę, odstręcza i w rezultacie odbiorca nie wie, czy plakat reklamuje ochronę zabytków czy którąś z instytucji, która wymogła umieszczenie swojego znaku na plakacie. Komu i o co tutaj chodzi?...

Gdy jest mowa o plakatach poświęconych ochronie dziedzictwa narodowego, należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden element umieszczony na tych opracowaniach. Jest to tzw. Błękitna Tarcza – pięciokąt podzielony na białe i niebieskie pola skierowany ostrym końcem ku dołowi. Ten znak umieszczony na wszystkich zabytkach świata, został wprowadzony na mocy Konwencji Haskiej z dnia 14 maja 1954 r. Jego znaczenie jest równoważne do organizacji Międzynarodowego Czerwonego Krzyża. Warto w tym miejscu przypomnieć, że autorem tego znaku jest prof. Jan Zachwatowicz.

Gdy mówimy o plakatach, o ich treści nie można pominąć milczeniem ich autorów. Była już tutaj mowa o „Polskiej Szkole Plakatu”. Jest to termin, z którym część historyków sztuki polemizuje. Ale pamiętajmy, że ten wyróżnik niekoniecznie powstał w gronie polskich twórców. Jeśli bowiem świat docenił pracę tych artystów, to już sam ten fakt predestynuje to zjawisko do wyróżnienia. Choćby w takim właśnie określeniu.

Za pierwszy plakat, który zapoczątkował to zjawisko artystyczne uznaje się pracę Wojciecha Fangora (plakat do filmu Rene Clementa, „Mury Malapagi”). W poniższym katalogu znajduje się oczywiście inny plakat tego autora wykonany wspólnie z Henrykiem Tomaszewskim. To kolejny artysta zaliczany do twórców, a nawet jednego z prekursorów (ojców). Innym reprezentantem tego działania jest Waldemar Świerzy. Obok niego należy wymienić Wiktora Górkę czy Rostława Szaybo. Popatrzmy na te prace pod kątem podstawowej cechy je wyróżniającej – szarady graficzno – pojęciowej a z drugiej strony dyscypliny w zastosowaniu lapidarnego znaku graficznego. Szczegółowe omówienie prac znajduje się przy każdym plakacie. Dlatego proponuję tutaj sięgnąć do materiału ilustracyjnego i spojrzeć na poszczególne prace mając na uwadze wspomniane powyżej wyróżniki tego zjawiska artystycznego. Pobieżna analiza prac wymienionych artystów w pełni potwierdza właśnie takie cechy.

Na zakończenie tego wprowadzenia warto jeszcze przytoczyć tekst opisujący kulisy powstawania dzieła zwanego plakatem. Są to słowa jednego z autorów – Krzysztofa Tyczkowskiego – na temat pracy nad plakatem „Chrońmy zabytki!”, który znajduje się w prezentowanym zestawie.

Jako przykład ilustrujący różnicę w wykorzystaniu warsztatu graficznego wczoraj i dziś, niech posłuży przygotowanie tytułu do plakatu „Chrońmy zabytki”. To, co dziś wydaje się banalną czynnością, a wiąże się z napisaniem i umieszczeniem dowolnego tekstu na płaszczyźnie strony, jeszcze kilka lat temu stanowiło poważny problem. Skład tytułowy na plakacie lub okładce książki wykonywałem zazwyczaj ręcznie. Czynność ta zajmowała mi od kilku do kilkunastu godzin, nie licząc czasu poświęconego na wstępne projektowanie tytułu. Po zaakceptowaniu wybranego kroju pisma należało wykonać skład całego tytułu. W ciemni fotograficznej do powiększalnika wsuwałem negatyw z wybranym krojem pisma i naświetlałem kolejne znaki, które występowały

w tytule. Po naświetleniu ekstrawardego papieru, wywołaniu, wyflukaniu, utrwaleniu i ostatecznym wyflukaniu następował etap suszenia. Następnie każda litera była wycinana i naklejana na papierowy podkład. Dbając o właściwy kerning (ręczny)¹, dorabiając polskie akcenty, czyli ogonki i utrzymując właściwą linię bazową, można było przystąpić do reprodukcji tytułu. Przy użyciu ustawionego na statywie aparatu reprodukcyjnego z załadowaną błoną fotograficzną o wysokim stopniu kontrastowości wykonywałem zdjęcie reprodukcyjne. Ponowna wędrówka do ciemni wiązała się z powtórzeniem wszystkich czynności, by znów uzyskać odbitkę na papierze fotograficznym. Teraz należało wykonać konieczny retusz krawędzi, czyli podrysować je grafonem lub rapitografem. Ostre wierzchołki i narożniki w literach uzyskiwało się poprzez przeciągnięcie obrysu litery a następnie obcięcie niepotrzebnych fragmentów linii żyłką. Niezbędne było także zamalowanie wszystkich cieni, które powstawały pomiędzy znakami litericznymi na skutek oświetlenia. Po takich korektach następował etap ponownej reprodukcji i ponownej wizyty w ciemni. Tak prosta czynność, jak stworzenie napisu tytułowego, stanowiła ważny etap w procesie wykonywania projektu. Etap, który mógł trwać znacznie dłużej, gdy na samym końcu okazywało się, że po ostatniej reprodukcji jedna z przyklejonych liter jest krzywa.

Przygotowanie składu tytułowego zostało zakończone. Kolejną czynnością realizacji projektu było wykonanie fotografii, które wraz z typografią powinny stanowić główny element graficzny plakatu. W pierwotnym zamysle projektowym głównym obrazem ilustrującym problem niszczenia zabytków miały być rysunki piramid egipskich, które ktoś wymazał z powierzchni papieru. Ten symboliczny obraz miał przenieść treść hasła: *Chrońmy zabytki!* Jednak zbyt odległe skojarzenie, może zbyt uniwersalne, spowodowało, że klient nie zgodził się na użycie w plakacie takiej ilustracji. Otrzymałem wtedy od fotografa, profesora Grzegorza Przyborka, zdjęcie jednej z secesyjnych kamienic, mieszczącej się przy ulicy Piotrkowskiej w Łodzi. Zdjęcie było „zbyt ładne” jak na ilustrację towarzyszącą dramatycznemu apelowi o ratowanie zabytków naszej kultury. Wtedy to właśnie udało mi się wykorzystać pewne warsztatowe doświadczenie, które zazwyczaj traktowane jest jako błąd w sztuce wywoływania fotografii. Okazało się, że elementem destrukcji obrazu fotograficznego z powodzeniem może być efekt zaświecenia nie utrwalonej w dostateczny sposób odbitki fotograficznej. Obraz łódzkiej kamienicy pod wpływem światła powoli znika na poszczególnych zdjęciach, czemu towarzyszy dramatyczne powiększanie się hasła na plakacie. Tak więc warsztat, a właściwie wykorzystanie doświadczeń warsztatowych i technicznych, nagle okazało się zaskakująco prostym i ciekawym rozwiązaniem problemu. Dlatego tak ważnym jest, by ciągle doskonalić swe techniczne umiejętności. Może się bowiem okazać, że świadomość ich zastosowania i wykorzystania w odpowiedni sposób przyniesie nam taką samą radość i satysfakcję, jak oryginalność i wyjątkowość koncepcji merytorycznej.²

Cytat pokazuje nie tylko proces warsztatowego opracowania plakatu. Odślania również, przynajmniej w pewnym stopniu, proces myślowy grafika.

Zaproponowany przez autora układ odpowiada zastosowanemu na zorganizowanej wystawie. Plakaty zostały pokazane chronologicznie. W tym uszeregowaniu ich prezentacja umożliwi każdemu prześledzenie rozwoju i przemian zachodzących w sztuce, w technikach graficznych i podejściu do opracowanego tematu. Ponadto taki układ pokazuje również przemiany pokoleniowe. Starzy mistrzowie odchodzą pozostawiając swoich uczniów. Ci kontynuują ich dzieło dokładając do przekazanej im wiedzy swoje indywidualne postrzeżenie sztuki. I również pod tym kątem można analizować przedstawiony materiał.

Andrzej Kotecki

¹ Kerning – ustawienie odpowiedniej odległości między poszczególnymi znakami pisarskimi czyli literami.

² Krzysztof Tyczkowski: *Lettera magica*, Polski Drukarz Sp. z o. o., Łódź 2005, s. 75-77.

Katalog

Wykaz plakatów zamieszczonych w katalogu

Numer strony	Rok powstania	Autor	Tytuł	Numer muzealny
33	1973	Chrabonszcz Olo	Operacja Frombork 1001 - ZHP	MNPI 4062
43	1975	Czerniawski Jerzy	Przyszłość Dla Naszej Przeszłości – Międzynarodowy Rok Ochrony Zabytków 1975	MNPI 3489
23	1960	Fangor Wojciech	Chrońmy Zabytki Kultury – Dni Ochrony Zabytków Maj 1960	MNPI 1076
19	1956	Górka Wiktor	Chrońmy Zabytki – Tydzień Opieki nad Zabytkami 17-23 IX 1956	MNPI 761
39	1975	Heydrich Jan	DESA W służbie ochrony Dóbr Kultury	MNPI 3514
49	1980	Janowski Witold	Chrońmy Zabytki	MNPI 5263
53	1980	Janowski Witold	Chrońmy Zabytki	MNPI 5262
21	1959	Jodłowski Tadeusz	Chrońmy Zabytki Kultury – Dni Ochrony Zabytków Maj 1959	MNPI 442
57	1983	Kępiński Grzegorz	Chrońmy Zabytki Warmii i Mazur	MNPI 6243
41	1975	Labus Gerard	Międzynarodowy Rok Ochrony Zabytków – Urząd Wojewódzki Wydział Kultury w Katowicach	MNPI 3347
37	1975	Niedzielski Paweł	Międzynarodowy Rok Ochrony Zabytków Koszalin 1975	MNPI 3412
41	1975	Nowosad M.	Międzynarodowy Rok Ochrony Zabytków – Urząd Wojewódzki Wydział Kultury w Katowicach	MNPI 3347
47	1977	Ostaszewski M.	Dni Ochrony Zabytków – Romańska Kaplica Zamkowa Legnica	MNPI 3994

55	1981	Przyborek Grzegorz	Chrońmy Zabytki	MNPI 5352
17	1950	Staniszkis Jerzy	Ochrona Pomników Kultury	MNPI 319
31	Lata 70. XX w.	Szaybo Rostław	Chrońmy Zabytki – Rok Zabytków Architektury Ludowej	MNPI 1420
29	1964	Świerzy Waldemar	Chrońmy Zabytki – Międzynarodowe Dni Ochrony Zabytków Polska 1964	MNPI 1395
23	1960	Tomaszewski Henryk	Chrońmy Zabytki Kultury – Dni Ochrony Zabytków Maj 1960	MNPI 1076
51	1980	Treutler Jerzy	Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków – ICOMOS Warszawa – Kraków 11X – 18 X 1980	MNPI 7315
55	1981	Tyczkowski Krzysztof	Chrońmy Zabytki	MNPI 5352
35	1974	Wasilewski Mieczysław	ZMS Realizujemy Ambitne Zadania Patronat ZMS nad Renowacją i Rekonstrukcją Zabytków Zamościa	MNPI 3208
45	1977	Węgrzyn	Chroń Zabytki	MNPI 6489
25	1962	NN	Chrońmy Zabytki – Dni Ochrony Zabytków Maj 1962	MNPI 174
27	1964	NN	Wystawa Ochrona Dóbr Kultury w Województwie Białostockim	MNPI 289
59	2009	NN	Zabytkom na odsiecz! Szlakiem Grodów, Zamków i Twierdz – Europejskie Dni Dziedzictwa 2009	MNPI 8539

■ Jerzy Staniszkis

ur. 23 XI 1914 r. w Kutnie
zm. 17 III 2009 r. w Warszawie

Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r.
Jeniec Oflagu Woldenberg, gdzie współorganizował „Olimpiadę za drutami”. Absolwent Wydz. Architektury Politechniki Warszawskiej. Pracował m. in w Biurze Odbudowy Stolicy. Od 1960 r. pracował na Uniwersytetach w Bagdadzie i Detroit. Po powrocie do Polski w 1993 r. zrealizował Pomnik Armii Krajowej i Polskiego Państwa Podziemnego w Warszawie. W wielu jego pracach powtarza się wykonany tutaj motyw tarczy herbowej lub okrągłego pola – pieczęci.

źródło: www.wikipedia.pl
dostęp z dn. 30. 03. 2021

Autor w plakacie wykorzystał elementy historycznej architektury Gdańska – na tle bryły bazyliki Najświętszej Marii Panny, największego kościoła w Polsce i największego ceglanego na świecie, została umieszczona bryła Ratusza Głównego Miasta Gdańska oraz kilku kamienic mieszczańskich. U dołu widoczne są również sylwetki robotników pracujących przy odbudowie. Jako, że powstał on w roku 1950, nie mogło w plakacie zabraknąć elementu o tak istotnym w tym powojennym okresie wydźwięku: ponad rysunkiem widnieje unoszona przez dwa gołębie – symbole pokoju wstęga z napisem POKÓJ. Do lat tuż powojennych nawiązują również kielnie murarskie umieszczone pomiędzy wyrazami hasła plakatu.

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI - NACZELNA
DYREKCJA MUZEÓW I OCHRONY ZABYTEKÓW

Stamozki, 1950

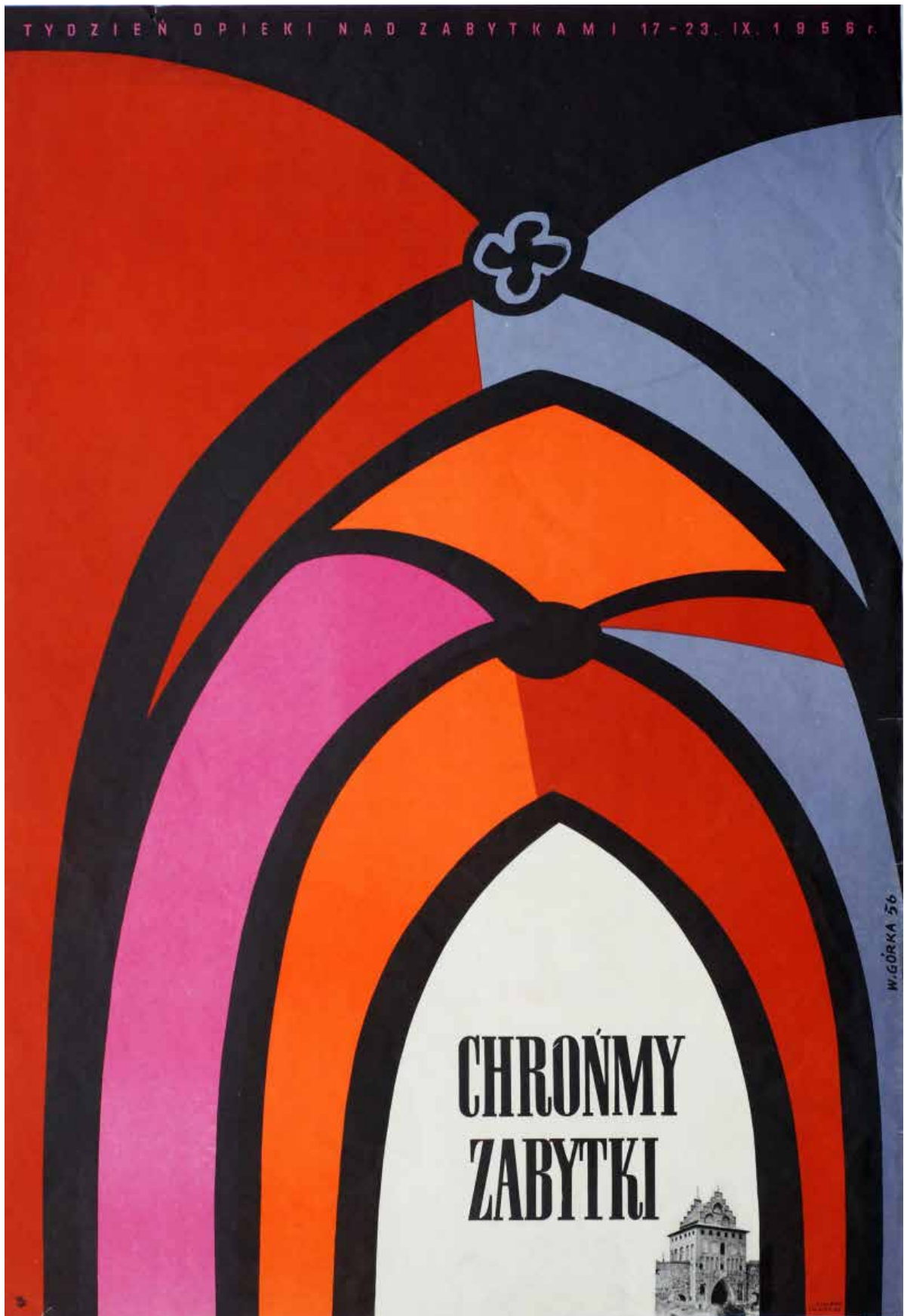
■ **Wiktor Górka**

ur. 30 XI 1922 r. w Komorowicach
zm. 13 II 2004 r. w Warszawie

W 1952 r. ukończył krakowską ASP. W zakresie malarstwa był uczniem Tadeusza Kantora i Jerzego Nowosielskiego. W tajniki projektowania graficznego wprowadzał go Jerzy Karolak. Jeden z twórców „Polskiej Szkoły Plakatu”. Autor wielu (ok. 300) plakatów z różnych dziedzin, w tym m. in. marynistycznych i filmowych. Wykładał w Hawanie i Meksyku.

A.S. www.poster.com.pl – www.culture.pl
dostęp z dn. 30.03.2021

Wielobarwna kompozycja plakatu została zamknięta łukami charakterystycznymi dla sztuki gotyku. W obszar przejścia – bramy zostało wpisane hasło **CHROŃMY ZABYTKI** a w oddali widnieje zdjęcie bramy prowadzącej do miasta połączonej z murami obronnymi. Ponad całością znajduje się napis informujący o okolicznościach stworzenia tego plakatu – **TYDZIEŃ OPIEKI NAD ZABYTKAMI 17 – 23 IX 1956.**

■ **Tadeusz Jodłowski**

ur. 13 VI 1925 r. w Piekarach Śląskich
zm. 31 X 2015 r. w Warszawie

Absolwent krakowskiej ASP (1951).
Wykładowca w Warszawie i Krakowie.
W Warszawie współpracował z Henrykiem Tomaszewskim. Tworzył również grafikę ilustracyjną. Autor licznych plakatów z różnych dziedzin – teatru, propagandy, cyrku oraz muzycznych i operowych. W każdym potrafił znaleźć formę nadającą plakatowi bardzo plastyczny wyraz. Jest to widoczne również w opracowanych tematach politycznych. Swoje prace buduje na zasadzie kontrastu koloru, który nie razi, a nadaje dynamikę danej pracy. Opracowywał materiały informacyjno-propagandowe dla różnych firm i instytucji, m. in. dla Orbisu, Coopeximu czy Tonpressu.

20

Sylwia Giżycka – www.culture.pl
dostęp z dn. 30. 03. 2021

Powierzchnia plakatu została podzielona ukośnie na barwne pola. W górnej części po lewej stronie znajduje się zdjęcie bramy miejskiej, prawdopodobnie tej samej, która została pokazana na plakacie Wiktora Górki (s.19). W części dolnej po prawej zostało umieszczone zdjęcie drewnianej chaty z podcieniem. Dwa różne obiekty wskazują, że system ochrony dziedzictwa kulturowego obejmuje zarówno obiekty murowanej architektury miejskiej, jak również drewniane obiekty wiejskie. Lata 60. XX w. to czas modernizacji polskiej wsi – z drewnianej stawała się murowana. Był to również czas organizacji muzeów etnograficznych wraz z parkami etnograficznymi, do których przenoszono wiejskie obiekty mieszkalne i gospodarcze.

CHRONÍMY

zabytki kultury

OKI OCHRONY ZABYTEKÓW MAJ 1959

■ **Wojciech Fangor**

ur. 15 XI 1922 r. w Warszawie
zm. 25 X 2015 r. w Warszawie

Uczeń Tadeusza Pruszkowskiego i Felicjana Szczyńskiego Kowarskiego. Był wszechstronnym artystą. Obok malarstwa, rzeźby, projektów architektoniczno-urbanistycznych i scenografią, zajmował się grafiką użytkową. To od jego plakatu do filmu Rene Clementa „Mury Malapagi” z 1952 r. rozpoczyna się historia Polskiej Szkoły Plakatu.

Ewa Gorządek, Agnieszka Sural – www.culture.pl
dostęp z dn. 30. 03. 2021

Henryk Tomaszewski

ur. 10 VI 1914 r. w Warszawie
zm. 11 IX 2005 r. w Warszawie

Absolwent warszawskiej Szkoły Przemysłu Graficznego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, a następnie ASP w pracowni prof. Mieczysława Kotarbińskiego. Po wojnie wykładał w Łodzi. Tam też rozpoczęła się jego przygoda z plakatem, która doprowadziła go na szczyty mistrzostwa tego gatunku artystycznego. Do sztuki plakatu wniósł wigor, swobodę w kształtowaniu obrazu. W swoich pracach prowadził swoistą grę z wyobraźnią widza. Jego prace cechuje wyrafinowana poetyka i minimalizm formy. Te cechy widoczne są również w jego pracach z zakresu grafiki ilustracyjnej. Przez cały czas prowadził działalność pedagogiczną na warszawskiej ASP co zaowocowało licznym gronem wychowanków.

Jerzy Brukwicki – www.culture.pl
dostęp z dn. 30.03. 2021

Graficzne przedstawienie tematu ochrony zabytków w tym przekazie ma wymiar alegoryczny. Dwie łączące się dłonie tworzą rodzaj ochrony, zadaszona nad antyczną kolumną. Dłonie, choć wyraźnie widać, że mają wyraz rzeźbiarski, są symbolem rąk ludzi zajmujących się ochroną zabytków. Poniżej na wydzielonym pasie obok napisu widnieje „Błękitna tarcza”. Jest to ogólnoswiatowy symbol ochrony zabytków wprowadzony do użytku na mocy Konwencji Haskiej podpisanej w dniu 14 V 1954 r. Autorem tego znaku jest prof. Jan Zachwatowicz.

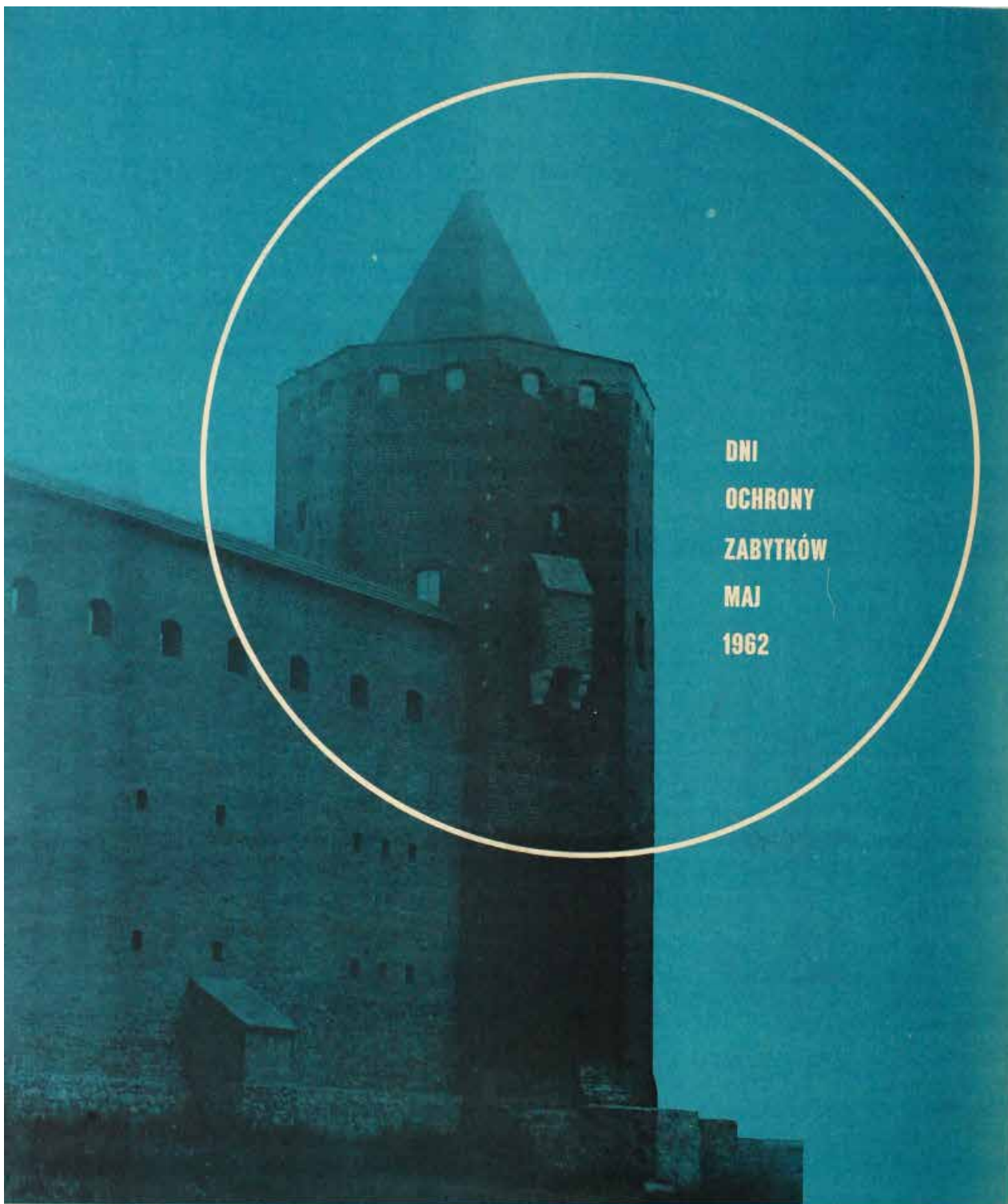

CHRONMY ZABYTKI KULTURY

Dni Ochrony Zabytków · Maj 1960

Kompozycja tego plakatu została oparta na wypełnieniu całej powierzchni reprodukcją zdjęcia baszty zamkowej i przylegającego do niej muru obronnego, wykonanej w jednolitej niebieskiej barwie. Elementem ożywiającym tę pozorną monotonię, a jednocześnie zwracającym uwagę na plakat, jest okrąg obejmujący fragment sfotografowanej budowli oraz wpisane hasło plakatu.

DNI
OCHRONY
ZABYTEKÓW
MAJ
1962

25

CHRONMY ZABYTEKI

Plakat jest informacją, zachętą, a także popularyzacją wystawy muzealnej zorganizowanej w białostockim Muzeum Okręgowym przy współudziale Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Idea ochrony dziedzictwa kulturowego została zilustrowana pionowo rozmieszczonymi po lewej stronie zdjęciami. Patrząc od góry są to badania archeologiczne – widok kurhanu, wyrób rzemiosła artystycznego – ozdobna waza, architektury – pałac Branickich i etnografii – fragment motywu z kilimu. Okazją do przygotowania tej wystawy był obchodzony w 1964 r. jubileusz XX. lecia PRL, o czym informacja znalazła się również w treści plakatu. Była to więc wystawa retrospektywna, podsumowująca ten czas pracy konserwatorów na terenie ówczesnego Województwa Białostockiego.

MUZEUM OKRĘGOWE W BIAŁYMSTOKU I WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW PRZY WYDZIALE KULTURY PWRN W BIAŁYMSTOKU

XX lat PRL

WYSTAWA
CHRONA
DÓBR
KULTURY

W WOJEWÓDZTWIE BIAŁOSTOCKIM

WYSTAWA OTWARTA W SALACH RATUSZA · LIPIEC · SIERPIEN · WRZESIEŃ · 1964 ROK

■ **Waldemar Świerzy**

ur. 9 IX 1931 r. w Katowicach
zm. 27 XI 2013 r. w Warszawie

Absolwent ASP w Krakowie (1952). Jeden ze współtwórców „Polskiej Szkoły Plakatu”. Wykładowca ASP w Poznaniu i Warszawie. Światowej sławy artysta, autor ponad półtora tysiąca plakatów wielokrotnie nagradzanych na międzynarodowych konkursach, m.in. Grand Prix Toulouse Lautrec (Paryż), The Hollywood Reporter Los Angeles, Biennale w São Paulo, złote medale na Międzynarodowych Biennale Plakatu w Warszawie i Lahti. Tworzył również znaczki pocztowe, ilustracje i okładki do książek i czasopism. W swojej karierze wielokrotnie zmieniał styl, zachowując bardzo indywidualny *design*. Przykładem może tu być cykl plakatów portretowych. W listopadzie 2006 został odznaczony Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Ewa Gorzadek – www.culture.pl
dostęp z dn. 30. 03. 2021

Plakat surowy w formie graficznej, ale bardzo wymowny w przekazie treści. Głównym elementem plastycznym jest fragment kamiennego muru. Na jednym z kamieni widoczne są ornamenty geometryczne, na drugim Orzeł Piastowski. Nad murem znajduje się symboliczny dach chroniący zabytek przed zniszczeniem. Pomiędzy nim a murem na fryzie artysta umieścił hasło plakatu.

CHRONÍMY ZABYTKI

MÍĘDZYNARODOWE
DNI
OCHRONY
ZABYTKÓW
POLSKA 1964

S. WIERCZY

■ **Rosław Szaybo**

ur. 13 VIII 1933 r. w Poznaniu

zm. 21 V 2019 r. w Warszawie

Absolwent warszawskiej ASP (1955-1961).

Uczeń H. Tomaszewskiego i W. Fangora.

Do roku 1993 pracował w Londynie.

Pobyt tam to m. in. praca nad okładkami płyt winylowych największych muzyków tamtego czasu, by wymienić tu choćby Janis Joplin czy Miles'a Davis'a. W latach 80. XX w. powraca do pracy dla polskich instytucji, w tym również fonograficznych.

Jego prace cechuje perfekcja techniczna i elegancka, staranna forma. W swoich pracach kontynuował eksperymenty nad zastosowaniem technik fotograficznych w plakacie. Ten element w jego twórczości odgrywał bardzo istotną rolę.

Zajmował się również grafiką ilustracyjną, m. in. w Wydawnictwie „Czytelnik”.

30

Artur Tanikowski – www.culture.pl

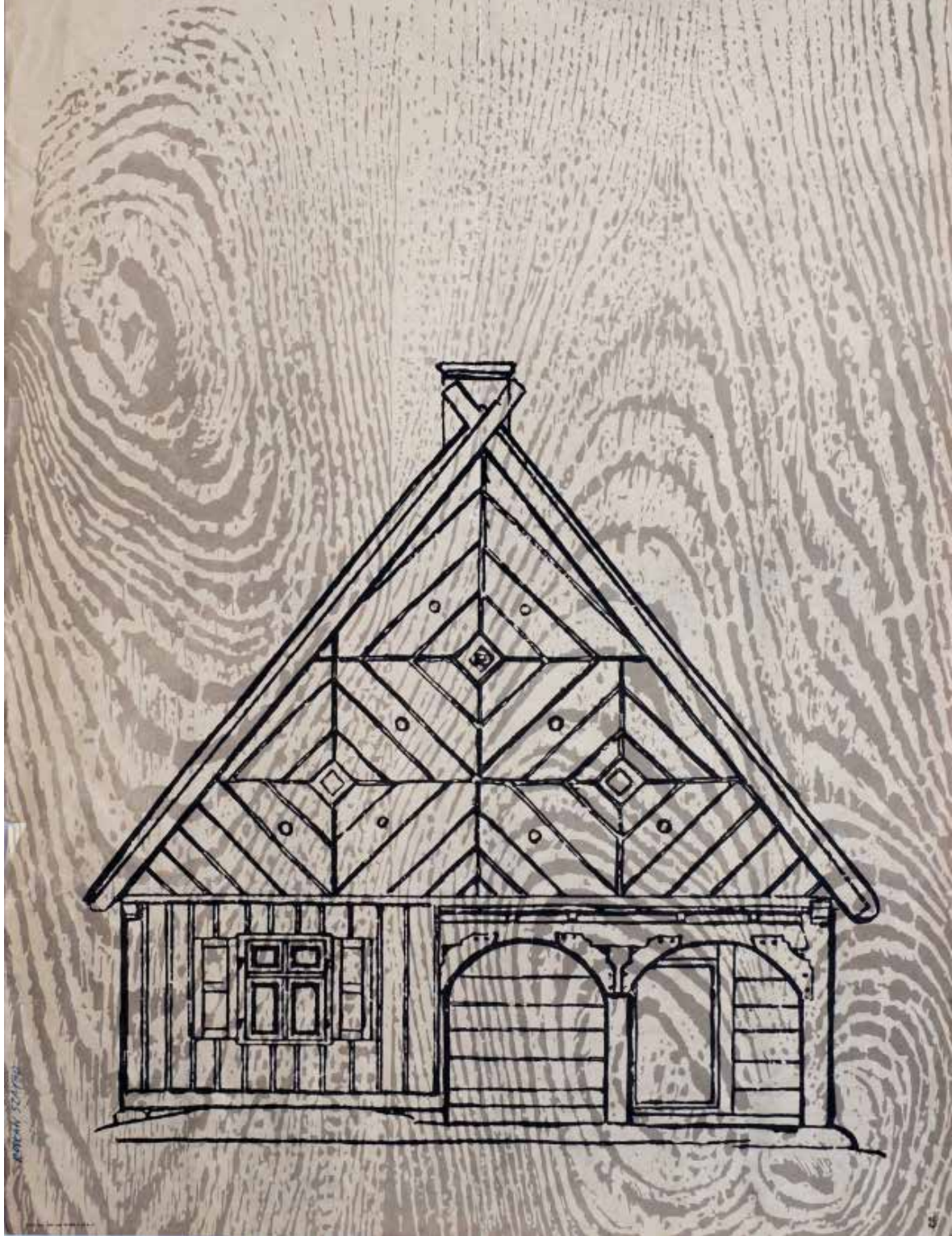
dostęp z dn. 30. 03. 20221

Plakat odnosił się do konkretnego rodzaju zabytków architektury ludowej, zatem w swoim dziele artysta wykorzystał ścianę domu wiejskiego o wysokim szczycie i wejściu osłoniętym podcieniem. Tło dla tego przedstawienia stanowią monochromatyczne słoje przekroju drewna.

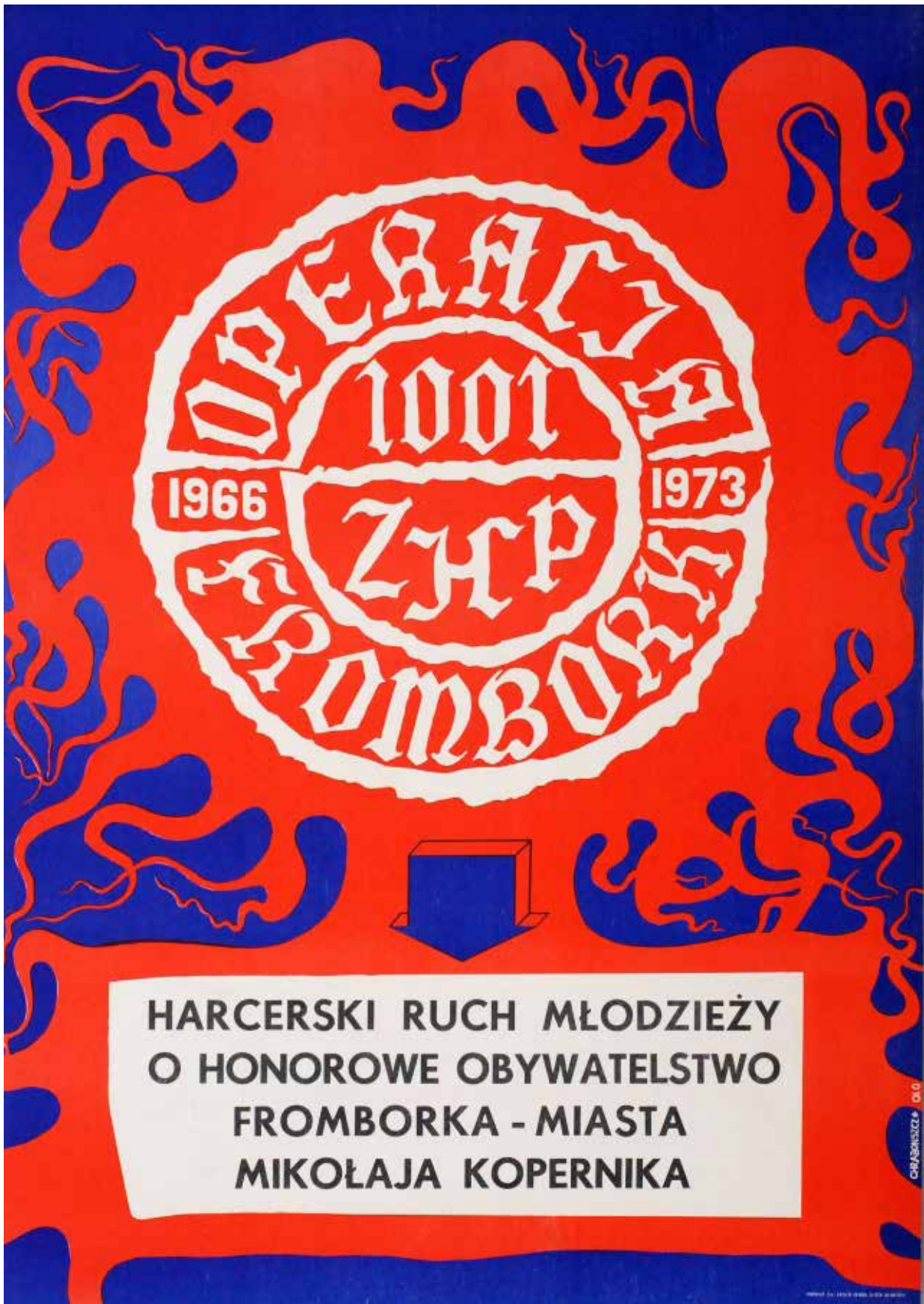

Rok zabytków
architektury
ludowej

Chrońmy zabytki

Harcerski Ruch Młodzieży o Honorowe Obywatelstwo Fromborka – Miasto Mikołaja Kopernika był akcją mającą przygotować to miasto do 500. rocznicy urodzin astronoma. Członkowie ZHP w latach 1966-1973 pracowali na terenie miasta nad jego uporządkowaniem, upiększeniem, w tym również obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie miasta. Wzięło w niej udział ponad 30 tys. instruktorów, harcerek i harcerzy z całej Polski. Niemal 2,5 tys. spośród nich za udział w trzech turnusach otrzymało Honorowe Obywatelstwo Fromborka. Prezentowany plakat pochodzi z ostatniego roku tej akcji. Jest zatem pewną formą podsumowania podjętych działań. Dlatego też zapewne autor wykorzystał motyw pieczęci przystawianej na zakończenie jakiegoś dzieła (dokumentu). Tu – na zakończenie akcji.

■ **Mieczysław Wasilewski**

ur. 1 I 1942 r.

Absolwent warszawskiej ASP (1966).

Był studentem Henryka Tomaszewskiego, a również jego asystentem. W swojej pracy artystycznej łączy twórczość z działalnością pedagogiczną na uczelniach polskich jak również zagranicznych. Jego twórczość charakteryzuje prostota wyrazu bez zbędnych ozdobników. Był mistrzem prostego, ale wymownego znaku graficznego. Wynikało to z jego dyscypliny myślowej w czasie procesu twórczego. Z tego powodu plakaty stanowią specyficzne szarady graficzno-pojęciowe. Stosował technikę wielokrotnego powiększania rysunków i umieszczania ich na plakatach.

Związek Młodzieży Socjalistycznej (ZMS) niejako „pozazdrościł” swoim rówieśnikom z harcerstwa i postanowił zorganizować podobną akcję. Ich wybór padł na Zamość. Miasto, które wówczas przeżywało okres renowacji i rewitalizacji zachowanej substancji zabytkowej i przygotowywało się do przypadającej na 1980 rok 400. rocznicy powstania. Lata 70. ubiegłego wieku były kolejnymi, w których przewidziano szereg działań mających przywrócić mu świetność. W 1973 roku została przeprowadzona akcja renowacji i rekonstrukcji zabytków Zamościa, popularyzowana przez plakat, w którego centrum znalazł się zarys bryły Ratusza obwiedziony złotą opaską.

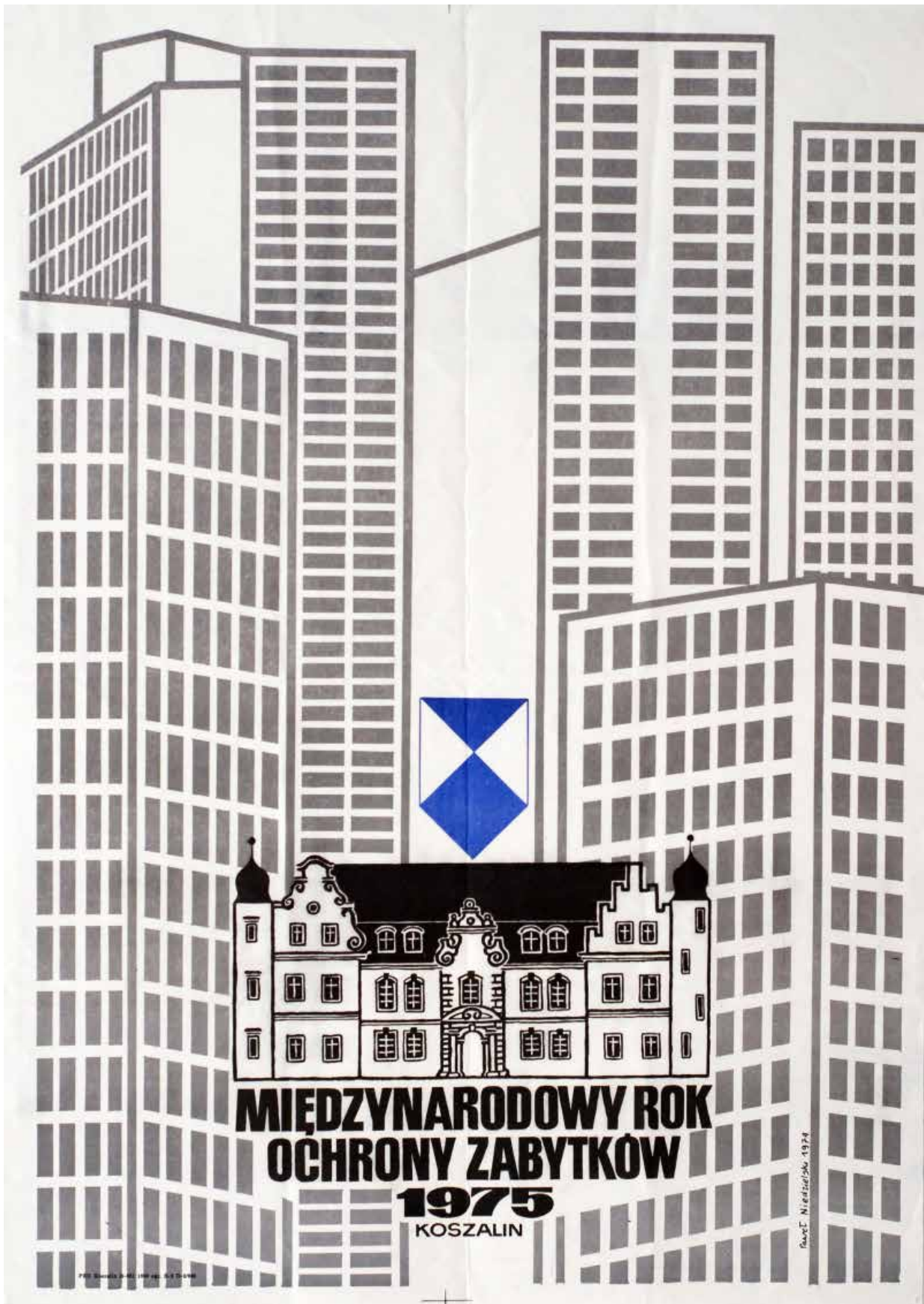
realizujemy ambitne zadania

PATRONAT ZMS NAD RENOWACJĄ I REKONSTRUKCJĄ ZABYTKÓW ZAMOŚCIA

Komentarz graficzny do treści plakatu jest bardzo czytelny: na tle nowoczesnej architektury o prostych, klockowych kształtach został wkomponowany obiekt zabytkowy mający kształt budynku pałacowego. Przez kontrast pokazuje dominację architektury współczesnej nad historyczną, wymagającą ochrony i konserwacji.

TWO SKŁADKA 3-81, 100 000, 0,75-1200

SławoC. Niedzielski 1974

Grafikę plakatu stanowią powtarzające się kwadraty z wpisaną nazwą DESA. Kolory w poszczególnych poziomach zostały wykonane w barwach przechodzących od odcieni czerwieni, przez brąz, żółcie do niebieskiego. Poniżej znajduje się część tekstowa wskazująca na temat wystawy, miejsce i termin jej prezentacji. Całość została wykonana na srebrnym, metalicznym tle, które zapewne w zamyśle autora ma symbolizować srebro jako metal szlachetny, który służył niegdyś do wykonywania przedmiotów użytkowych. Dziś stanowią one obiekty zabytkowe. Z kolei użyte kolory to nawiązanie do prac malarskich czy różnego rodzaju barwnych grafik.

**W SŁUŻBIE OCHRONY DÓBR KULTURY
WYSTAWA JUBILEUSZOWA W 25-LECIE PP „DESA”**

MUZEUM HISTORYCZNE M. ST. WARSZAWY, GRUDZIEŃ 1975 R.

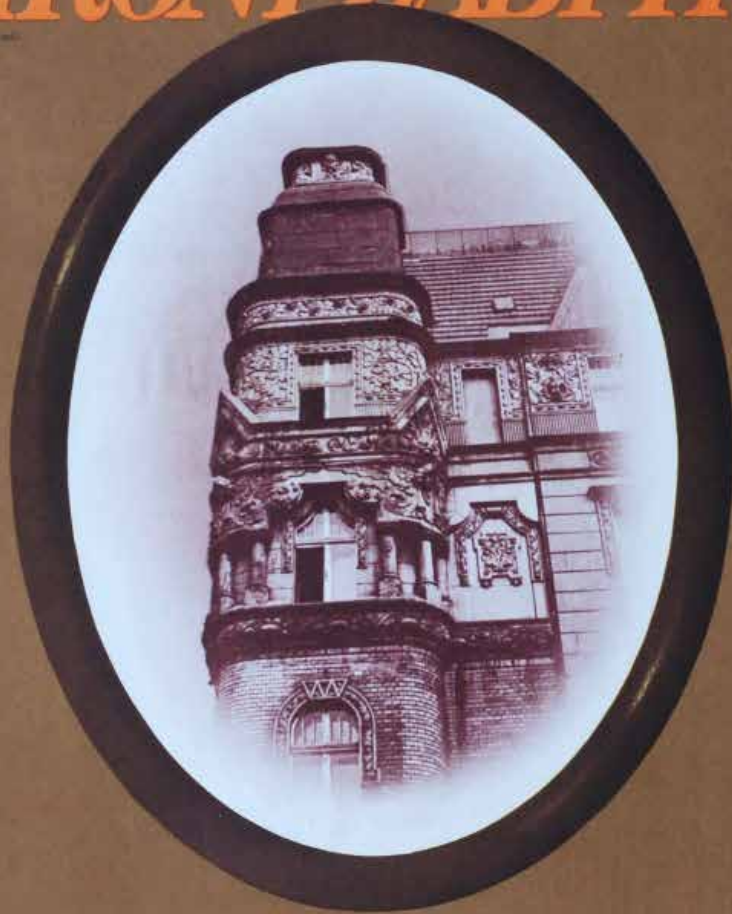

Lapidarny przekaz plakatu jest prosty i oczywisty: czyste tło z plastyczną plamą fotografii bogato zdobionego fragmentu zabytkowej budowli w owalnej ramie jest swego rodzaju pamiątką. Czy takie były intencje artysty?

Patrząc na inne prace tego autora, można wnioskować, że stara się skupiać uwagę widza na jednym punkcie, nie rozbudowując treści kompozycji.

MIEDZYNARODOWY ROK OCHRONY ZABYTKÓW

Organ: Międzynarodowy Instytut Kultury i Sztuki
Współpraca: Międzynarodowa Organizacja Zabytków
w Zmierzchu

■ **Jerzy Czerniawski**

ur. 24 IV 1947 r.

W 1973 r. ukończył wrocławską ASP. Już w trakcie studiów wszedł w skład tzw. wrocławskiej „czwórki”, którą obok autora, tworzyli J. J. Aleksiuń, J. Sawka i E. Get-Stankiewicz. Wspólnym mianownikiem ich działalności była grafika użytkowa. Jerzy Czerniawski zajmuje się również rysunkiem i malarstwem artystycznym, które wykorzystuje w zasadniczej działalności grupy twórczej.

sztukaagraart.pl
dostęp z dn. 30. 03. 2021

Głównym elementem kompozycji plakatu jest dwudzielne okno w stylu gotyckim. Wzrok widza przykuwa malarskie przedstawienie nieba kontrastujące z graficznie ujętymi elementami architektury. Przez lewy otwór widoczne jest rozgwieżdżone niebo, przez prawy, zaś niemal bezchmurne i błękitne niebo słonecznego dnia. U dołu znajduje się tytułowe hasło plakatu oraz „Błękitna tarcza” – międzynarodowy symbol zabytku.

Plakat jest fotografią kamiennej, ok. XVII wiecznej rzeźby mężczyzny. Ten wizerunek stanowi niejako satyryczne przedstawienie tak poważnego zagadnienia jakim jest konserwacja, renowacja lub rewitalizacja uszkodzonych zabytków. Ręka mężczyzny na potrzeby plakatu została obandażowana. A więc mamy tu jednoznaczny przekaz mówiący o potrzebie leczenia – co niejednokrotnie w przypadku zabytków, szczególnie tych wykonanych z kruchych materiałów, nabiera dosłownego znaczenia. Przekaz słowny i fotografia, wypełniająca całą powierzchnię plakatu, stanowią bardzo sugestywną informację o konieczności ochrony zabytków.

Kompozycja plakatu na pierwszy rzut oka przywołuje w pamięci jedno z najwybitniejszych dzieł średniowiecznej sztuki wydawniczej za jakie uważane są „Godzinki” księcia de Berry (1410 r.). Tam również nad prostokątną, iluminowaną ilustracją znajduje się łukowe zwieńczenie. Podobnie jak tamte przedstawienia, tak i omawiany plakat został wykonany przy użyciu bardzo jaskrawych barw. No i czas powstania budowli ukazanej na plakacie – kaplica z pocz. XIII w. choć jest o 100 lat wcześniejsza – nawiązuje do sztuki przełomu stylu romańskiego i gotyku.

DNI OCHRONY ZABYTKÓW
ROMAŃSKA KAPLICA LEGNICA PO CZ. XIII W ZAMKOWA 77

■ **Witold Janowski**

ur. 6 XI 1926 r. w Warszawie
zm. 12 IV 2006 r. w Warszawie

Absolwent Wydz. Architektury Politechniki Warszawskiej (1953) i ASP w Poznaniu (1971). Ta wielokierunkowość studiów umożliwiła mu działalność w zakresie projektowania przestrzeni wystawienniczych. Jego wybitne osiągnięcia w tej dziedzinie pozwoliły mu podjąć współpracę m. in. z Polską Izbą Handlu Zagranicznego. Na rynku zagranicznym został zaproszony do współpracy z Międzynarodowymi Targami w Damaszku czy Muzeum Bawełny w Kairze. Jest zaliczany do zjawiska określanego mianem „Polskiej Szkoły Plakatu”. Jego prace charakteryzuje czytelna forma, oszczędność środków wyrazu, a co za tym idzie staranny dobór motywów. Wszystkie te cechy widoczne są na prezentowanym plakacie.

Anna Polańska – www.zbrojowniasztuki.pl
dostęp z dn. 30. 03. 2021

Treść graficzna plakatu jest niezwykle sugestywna, choć bardzo prosta – wyrzeźbiona w drewnie lub kamieniu dłoń z odłamanym fragmentem palca jest niewątpliwie zdjęciem rzeźby przed konserwacją. Proste hasło tytułowe plakatu również, pomimo swojej skrótowej formy, jest niezwykle wymowne – podkreśla ją znak wykrzyknika. To wołanie o pomoc, o ratunek. Plakat wskazuje na potrzebę pilnych działań konserwatorskich tu i teraz – tzw. działań ratowniczych.

CHROŃMY ZABYTKI!

Autor w opracowaniu graficznym wykorzystał symetryczny element zdobniczy, który został podzielony na pół. Po lewej widoczny z ubytkami oraz „pseudo-patyną”. Po prawej – po renowacji z uzupełnionymi ubytkami. Ten prosty układ wymownie informuje o pracy konserwatorów zabytków.

CHROŃMY ZABYTKI

■ **Jerzy Treutler**

ur. 31 V 1931 r.

zm. 11 XII 2020 r.

Absolwent ASP (1955). Był uczniem Tadeusza Kulisiewicza. Sferą jego działalności była grafika użytkowa (plakaty, symbole graficzne) i ilustracyjna. W pracy artystycznej przeszedł drogę od malarstwa do grafiki. Swoje prace tworzył przy użyciu szerokiej kreski, za pomocą której powstawały kompozycje oparte na skojarzeniach, metaforach i sugestiach. Został zapamiętany przede wszystkim jako autor znaku firmowego Mody Polskiej – słynnej „Jaskółki”. Jest twórcą zaliczanym do zjawiska określanego „Polską Szkołą Plakatu”.

Plakat informujący o ważnym wydarzeniu, którym był niewątpliwie jubileuszowy, międzynarodowy kongres ICOMOS. Powierzenie jego organizacji Polsce podkreśla uhonorowanie dokonań naszego kraju w tej dziedzinie. Od roku 1945 w Polsce zostało zrobione bardzo wiele w zakresie odbudowy obiektów historycznych. Symbolem tych działań jest panorama zabytków Krakowa.

INTERNATIONAL COUNCIL OF HISTORICAL MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
MIĘDZYNARODOWA RADA OCHRONY ZABYTKÓW

ICOMOS

XV

1965 1980

WARSZAWA-KRAKÓW

11 X - 18 X 1980

■ **Krzysztof Tyczkowski**

ur. 1955 r. w Łodzi

Absolwent łódzkiej ASP (1979), z którą związał się jako wykładowca. Zajmuje się grafiką ilustracyjną i typografią. Swój wysiłek twórczy skupia głównie na tworzeniu plakatów i materiałów informacyjnych dla instytucji kultury. Posiadaną wiedzę przekazywał również studentom w USA i RFN. Jest też autorem licznych publikacji specjalistycznych, w których dzieli się posiadaną wiedzą z zakresu typografii.

Władysław Serwatowski – www.culture.pl
dostęp z dn. 30. 03. 2021)

Grzegorz Przyborek

ur. 1948 r. w Łodzi

Absolwent PWSSP w Łodzi (1974). Zajmuje się fotografią użytkową. Jest wykładowcą ASP w Poznaniu i łódzkiej „filmówki”. W pracy fotografa łączy fotografię artystyczną z grafiką. Zaprezentowane zdjęcie na plakacie to zapewne element sesji „Piotrkowska”. Wiele miejsca w jego pracy zajmuje fotografia inscenizowana, w której łączy elementy przestrzenne (rzeźby) z technikami ściśle fotograficznymi, np. oświetleniem.

Krzysztof Jurecki – www.culture.pl
dostęp z dn. 30. 03. 2021

Kompozycja strony ilustracyjnej oparta jest na trzech fotografiach tego samego fragmentu kamienicy. Pod każdym z nich został wykonany napis – hasło plakatu „Chrońmy Zabytki!” Pod dolnym, na którym obiekt jest prawie niewidoczny – napis jest bardzo duży. Środkowe zdjęcie odsłania częściowo obiekt, ukazując fragment elewacji budynku z widocznymi uszkodzeniami. Podpis został zmniejszony, bo rozpoczęły się działania konserwatorskie. I trzecie zdjęcie, górne, rozjaśnione z widoczną elewacją po rewitalizacji, pod którym podpis jest niemal nieczytelny, jakby informujący o tym, że zabytek został zabezpieczony, odnowiony, ale trzeba o niego dbać, by ponownie nie trzeba było prowadzić działań konserwatorskich.

Treść plakatu można również interpretować w odwrotnej kolejności, owo wołanie jako coraz głośniejsze, donośniejsze, potęgujące się wraz ze znikaniem (postępującą dewastacją?) tej uroczej kamieniczki...

Chrońmy zabytki!

Chrońmy zabytki!

Chrońmy zabytki!

© 2008
Zdjęcie: [illegible]
[illegible]
[illegible]

■ **Grzegorz Kępiński**

ur. 1954 r. w Częstochowie

Absolwent ASP w Krakowie (1980).
Zajmuje się projektowaniem graficznym,
architekturą wnętrz oraz wzornictwem
przemysłowym. Z gatunków sztuk
plastycznych zajmował się również
malarstwem. Współpracował
z „Nowym Dziennikiem”
w Nowym Jorku.
Od 1972 r. działa w USA.

leksykonkultury.ceik.eu
dostęp z dn. 30. 03. 2021

Całą powierzchnię wypełnia zdjęcie pełnej zbroi rycerskiej z mieczem. W lewej ręce rycerz trzyma Błękitną tarczę – międzynarodowy symbol zabytku. Powyżej napis – hasło plakatu. Ukazana zbroja stanowi alegorię konserwatora, który stoi na straży ich godnego zachowania.

CHROŃMY ZABYTKI WARMII I MAZUR

Urząd Wojewódzki w Olsztynie
Wydział Kultury i Sztuki
Wojewódzki Konserwator Zabytków

Plakat powstał już w XXI wieku. Ów fakt jest widoczny we wszystkich elementach tego opracowania. Plakat jest wielobarwnym zdjęciem nadmorskiej plaży z zamkiem z piasku. Nowością, by nie rzec *signum temporis*, jest cała dolna przestrzeń wypełniona zapisami informującymi o instytucjach zaangażowanych w Europejskie Dni Dziedzictwa. Nowością są również informacje o patronach medialnych. Ta współczesna forma ma już niewiele wspólnego z klasyczną kompozycją plakatu z lat 60., 70., a nawet 80. Technika komputerowa zastąpiła kaligrafię, półprzezroczyste aple, niemożliwe w fotoskładowym przygotowaniu druku, są dziś stałym elementem kompozycji.

Zabytkom na odsiecz!

Szlakiem grodów, zamków i twierdz

EUROPEJSKIE DNI
DZIEDZICTWA 2009

www.edd.com.pl

PATRONAT HONOROWY

MINISTER
KULTURY
I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

KOORDYNATOR OGÓLNOPOLSKI

Instytut Kultury
Narodowej
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

PATRONI MEDIALNI

RZECZPOSPOLITA

podroze.pl

STOLICA

ARCHEOLOGIA

EDY RYNEK PODRÓŻY

WP.PL

OPIEKA MEDIALNA

TVP INFO

PARTNERZY

PKP PRZEWOZY REGIONALNE
spółka z o.o.

CEO
CENTRUM EDUKACJI
URYSTYKULIWIJ

Organizacja wystawy

Andrzej Kotecki

Współpraca

Sylwia Popławska, Łukasz Żywek

Zdjęcia plakatów

Tadeusz Stani

Promocja

Jarosław Jaskólski

Koordinacja wydawnicza

Ewelina Piława-Soroka

Autor tekstu

Andrzej Kotecki

Projekt graficzny, skład i łamanie

Małgorzata Podziomek

Muzeum Niepodległości

(identyfikator wydawnictwa naukowego 42 700)

X Pawilon Cytadeli Warszawskiej

ul. Skazańców 25; 01-352 Warszawa

Tel. 22 839 12 68 wewn. 41

historia@muzeumniepodleglosci.art.pl

Realizacja poligraficzna na zlecenie Wydawcy

WPK Wspieramy Polską Kulturę

Nakład

200 egz